

Strategické rysy světových válek

Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálporučíka V. Zemskova, kandidáta vojenských věd, uveřejněný v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ čís. 7, 8, 10/1974.

Na základě rozboru dvou světových válek a s přihlédnutím k současnému stavu materiální základny války rozebereme charakteristické vojenskostrategické rysy nové světové války, kterou mohou imperialisté rozpoutat.

Rozhodnost politických a vojenskostrategických cílů

Cím ostřejší a hlubší jsou rozpory mezi protistojícími stranami, tím rozhodnější jsou politické a vojenskostrategické cíle války. Po přechodu kapitalismu v nejvyšší a poslední stadium — imperialismus se tato zákonitost projevuje ještě výrazněji.

Imperialistické rozdělení světa neobyčejně prohloubilo ekonomické, politické, třídní a národnostní rozpory. Nebývale se rozšířil boj imperialistických velmocí o trhy, sféry investování kapitálu, suroviny, pracovní síly a světovou nadvládu. „V epoše neomezeného panství imperialismu tento boj nevyhnutelně vedl k ničivým válkám“. (Program KSSS).

Rozhodnosti politických a vojenskostrategických cílů kapitalistů v epoše imperialismu v mnoha směrech napomáhá prudký rozvoj výrobních sil, to znamená i zbraní a vojenské techniky.

První světová imperialistická válka v letech 1914–1918, ve které měly bojující strany rozhodné politické a vojenskostrategické cíle, vznikla v důsledku první všeobecné krize kapitalistického systému světového panství který napomohl katastrofálnímu zostření rozporů mezi nejvyspělejšími kapitalistickými státy. Na přípravě této války se neaktivněji podílely vládnoucí skupiny monopo-

listického kapitálu Německa, Anglie, Francie a USA. Při rozpoutání první světové války měl hlavní úlohu německý imperialismus.

Druhá světová válka vznikla v důsledku druhé etapy všeobecné krize světového kapitalismu. Probíhala v nové epoše světových dějin, zahájené Říjnovou revolucí, v epoše přechodu lidstva od kapitalismu k socialismu.

Druhá světová válka byla jednak důsledkem výrazného zostření rozporů mezi imperialistickými státy, jednak byla vyvolána rozpory mezi dvěma společenskými řády — socialismem a kapitalismem, nenávistí nejagresivnějších kruhů monopolistické buržoazie k Sovětskému svazu.

Příprava druhé světové války byla součástí celého systému koordinované, rozhodné a cílevědomé činnosti a opatření, které zahrnovaly všechny oblasti společenského života vyspělých kapitalistických států. V podmínkách růstu státně monopolistického kapitalismu, rozvoje masových pravidelných armád a tajné diplomacie tato příprava v agresivních státech vedla k neustálé většímu podílu národního rozpočtu, určeného pro loupežné plány nového rozdělení světa.

Zvyšování rozhodnosti politických a vojenskostrategických cílů druhé světové

války napomáhalo masové vybavení ozbrojených sil protistojících koalic nejnovějšími údernými prostředky boje, tj. tanky, letectvem, dělostřelectvem, ponorkami a loděmi, dále vysoká motorizace a mechanizace armád, použití dokonalejších spojovacích prostředků a prostředků pro vedení.

O rozhodnosti cílů bojujících stran svědčí také prudké přebudování celého buržoazního systému ideologického a psychologického působení na masy.

Druhá světová válka, na rozdíl od první války, nebyla vedena jen za rozdělení světa. Cílem fašistického Německa bylo vybojovat světovou nadvládu, zotročit a dokonce zničit celé národy. O rozhodnosti politických a vojenskostrategických cílů, které sledovalo hitlerovské Německo a jeho spojenci ve druhé světové válce, svědčí rozhodné rozvinutí válečných událostí v řadě evropských států: zničení Polska, Řecka, Francie, Jugoslávie, ale také i úspěchy Japonska na Východě. Fašističtí agresori vedli aktivní útočnou bleskovou válku, široce a masově využili v té době nejnovější bojovou techniku — tanky a letectvo. Novým ve způsobech vedení války bylo široké použití metod včasného rozložení týlu státu, které měly být podle plánů obětí agrese, činnost „páté kolony“, diverze a teror, provázené rozhodnými a hlubokými údery značných motorizovaných uskupení pozemních vojsk.

Fašismus připravil a uskutečnil věrohodné napadení Sovětského svazu pod praporem antikomunismu. Začala Velká vlastenecká válka sovětského lidu. Vstup SSSR do války zásadně změnil situaci a perspektivu druhé světové války. Ze strany Sovětského svazu a dalších účastníků protihitlerovské koalice byla válkou protifašistickou a osvobozenickou. Boj sovětského lidu proti hitlerovské agresi se spojil s bojem všech antifašistických a osvobozenických sil. Cílem bylo rozdrtit hitlerovskou koalici a úplně vykořenit nacismus.

Ve Velké vlastenecké válce se řešil osud nejen Sovětského svazu, ale i osudy těch států, které trpěly pod fašistickým jhem a těch národů, kterým hrozil podobný osud. Zlomit nesmýslné záměry hitlerovců o vyhubení celých národů, „o fašistickém panství arijské rasy“ a rozdrtit fašistickou agresi — toto důležité historické poslání mohl splnit jen socialistický stát — Sovětský svaz za podpory a s pomocí pokrokových sil jiných států.

Z analýzy příčin vzniku a charakteru první i druhé světové války vyplývá závěr o stálosti takového rysu, jako je **narůstá-**

ní rozhodnosti politických a vojenskostrategických cílů bojujících států v každé nové světové válce.

Jen co skončila druhá světová válka, reakční a imperialistické síly zklamane jejími výsledky v tajnosti před svým lidem dělaly všechno co mohly k přípravě třetí světové války. Nejagresivnější oddíly soudobého imperialismu, především v USA a NSR, neztratily naději „přežít“ historické bitvy 20. století, dosáhnout odplaty, svrhnout socialismus a jeho vliv ve světě a obnovit kolonialismus v nových formách. Ostří jejich přípravy k válce směřovalo především proti Sovětskému svazu a státům socialistického společenství.

Rozpory mezi dvěma světovými soustavami, kapitalistickou a socialistickou, tvoří hlavní rozpor současné epochy. To znamená, že podaří-li se imperialismům rozpoutat třetí světovou válku, potom taková válka může být válkou jen dvou mohutných koalic států, které patří k různým společenským řádům — kapitalistickému a socialistickému, válkou, ve které obě koalice budou mít nejrozhodnější politické cíle. To potom bude mít rozhodující vliv na růst rozhodnosti vojenskostrategických cílů, na charakter a způsoby vedení ozbrojeného zápasu. Hlavním prostředkem dosažení politických a vojenskostrategických cílů v takové válce budou především raketové jaderné zbraně. Společně s těmito zbraněmi, strašnými svou ničivou a vyhlazovací silou, mohou být použity i další prostředky ničení.

Je pochopitelné, že nové prostředky ozbrojeného zápasu v možné budoucí válce budou mít rozhodující vliv i na způsob činnosti ozbrojených sil a na volbu objektů ničení. Chceme-li dosáhnout stanovených politických a vojenskostrategických cílů války, tj. vítězství, musíme na základě zkušeností minulých válek vnutit nepříteli svou vůli a zbavit ho možnosti bránit se. Jak v první, tak i v druhé světové válce těchto cílů bylo dosahováno zničením ozbrojených sil nepřítelů a obsazením nejdůležitějších prostorů. V raketové jaderné válce může být dosaženo politických a vojenskostrategických cílů současným zničením vojenskoeconomického a jaderného potenciálu, dezorganizací systému státního zřízení a vojenského vedení a zničením rozhodujících uskupení ozbrojených sil nepřítelů v průběhu rozhodného strategického útoku v ozbrojeném zápase.

Stupeň rozhodnosti politických a vojenskostrategických cílů v takových podmínkách nabývá na výjimečné ostrosti. Je bez pochyby faktem, že v případě světové války, jestliže ji imperialisté rozpoutají,

budou působit všechny mohutné síly bojujících stran se všemi vyplývajícími důsledky.

Maximální rozhodnost cílů v připravované válce proti SSSR a dalším socialistickým státům nevyhnutelně bude mít za následek odvážné rozhodné cíle. Rozhodnost politických a vojenskostrategických cílů bojujících stran v budoucí možné válce prudce vzroste.

Koaliční charakter válečných střetnutí

Tendence k integraci sil světového imperialismu se začala projevovat již před a v letech první světové války. V této válce obě bojující strany představovaly stejnorodá politická uskupení. Tyto vojensko-politické koalice, jako dočasné bloky imperialistických států, nebyly schopné odstranit vnitřní rozpory dokonce ani mezi státy, které byly členy jedné a téže koalice.

Koaliční charakter válečných střetnutí se silně projevilo ve druhé světové válce. Hitlerovská koalice vznikla již před válkou a jejím politickým základem byl antisovětský a antikomunistický kurs. Kromě hlavních spojenců byly členy koalice i satelitní státy, které však neměly podstatnější vliv na vojensko-politický kurs.

V průběhu druhé světové války, tj. v jejím druhém období, kdy fašistické Německo zničilo nepřítel na Západě a vzniklo nebezpečí, že Anglie ztratí národní nezávislost, a po přepadení Sovětského svazu, vznikla protifašistická koalice, která spojovala kapitalistické státy, především USA a Anglii, se socialistickým státem — Sovětským svazem. Státy této koalice, přestože měly různé politické názory, přijaly jako obecnou společnou základnu ve válce proti Německu, Japonsku a Itálii požadavek bezpodmínečné kapitulace nepřítelů a zničení fašismu.

Zničení vedoucí síly imperialismu, tj. německého fašismu a japonského militarismu, ve druhé světové válce za rozhodující úlohy Sovětského svazu vytvořilo výhodné podmínky pro svržení moci kapitalistů a statkářů v řadě států Evropy a Asie. Vznikla světová soustava socialismu — sociální, ekonomické a politické společenství svobodných, suverénních národů, které vstoupily na cestu socialismu a komunismu.

V soudobých podmínkách, kdy se celo-

světově prohlubuje zásadní rozpor mezi imperialismem a socialismem, jakékoli imperialistické vojenské koalice vznikají a upevňují se jen s cílem bojovat proti socialistickým státům, proti světovému revolučnímu a národně osvobozenkému hnutí.

Zvláštní nebezpečí pro mír představují agresivní imperialistické vojenské bloky. Hlavní z nich — NATO — rozvinulo mohutné operačně strategické uskupení v centru Evropy. Imperialisté vytvořili vojenské bloky i v jiných prostorech světa. Jejich hlavní údernou silou jsou americká vojska.

Zesílení válečného nebezpečí ze strany mezinárodní reakce přinutilo státy socialistického společenství koordinovat a spojit své obranné úsilí. Jedním z projevů této spolupráce „bylo uzavření bratrského obranného společenství evropských socialistických zemí v roce 1955 — Varšavské smlouvy, vytvořené k obraně socialistických vymožeností pracujících proti pokusům agresivních imperialistických sil. Byla to odvážná akce socialistických států Evropy na vytvoření agresivního vojenského bloku NATO, na růst vojenské hrozby ze strany imperialistické reakce.“ (Maršál Sovětského svazu A. A. Grečko „Ozbrojené síly Sovětského státu“ str. 280).

Vzniklé vojenské koalice imperialistických a socialistických států s jejich třídě neslučitelnými cíli, ideologií a systémem národního hospodářství, rovněž příprava imperialistických států na novou světovou válku na koaličním základě tvoří objektivní předpoklad určení takového charakteristického vojenskostrategického rysu budoucí války jako války koaliční, kterou budou vést koaliční ozbrojené síly s využitím materiálních a duchovních možností bojujících stran.

Rozsah válek

Jak potvrzují zkušenosti dvou světových válek, války v epoše imperialismu nejsou omezeny střetnutím armád a loďstva, ale do bojů jsou vtaženy celé národy. Rozsah ozbrojených střetnutí je vyjádřen nejen masovostí ozbrojených sil bojujících stran, ale i prostorovým roz-

machem ozbrojeného zápasu, který zahrnuje pozemní, mořské a vzdušné sféry, dále délkou trvání válek, zvýšením spotřeby materiálních prostředků, zdravotnických a nenávratných ztrát.

O rozsahu světových válek přesvědčivě mluví i ohromná spotřeba materiálních

zásob bojujících států. V letech první světové války spotřebovali její hlavní účastníci na válečné cíle 15–42 % národního důchodu, v letech druhé světové války již 43–68 %.

Růst rozsahu minulých válek je dále charakterizován jejich intenzitou, bojovým vypětím a ztrátami, které utrpěly bojující strany. Např. za 4 roky a tři měsíce první světové války bylo 714 dní aktivní bojové činnosti [koeficient intenzity = 0,45]; v průběhu 1418 dnů Velké vlastenecké války probíhala aktivní činnost 1320 dní [koeficient intenzity 0,93]. Škody způsobené v druhé světové válce jen v Evropě byly vyčísleny hodnotou 260 miliard dolarů; to je bezmála 3,5krát více než v průběhu první světové války. Celkové množství prostředků, které byly spotřebovány ve druhé světové válce, včetně přímých vojenských výdajů a ztrát na materiálních prostředcích, dosahuje astronomického čísla 4 000 000 000 000 [4 triliony] dolarů. Druhá světová válka byla nejen nejničivější, ale i nejkrvavější. Celkový počet padlých dosáhl téměř 50 milionů osob, tj. pětkrát více než v první světové válce.

Ve spojitosti se současným stavem rozmístění politických sil ve světě a se zavedením raketových jaderných zbraní do výzbroje, nově vystupuje do popředí otázka prostorových možností třetí světové války, která zachvátí bezmála všechny státy a všechny kontinenty, a ozbrojený zápas bude mít mezikontinentální rozmach. Není těžké si představit, že v případě oboustranného použití jaderných zbraní budou mít obě strany nevyčíslitelné ztráty. Podle propočtů amerického vědce L. Polinga žije v prostorech, na které budou vedeny jaderné údery, přibližně 1 miliarda lidí. V průběhu 60 dnů může zahynout 500–700 milionů lidí. Anglický vědec J. D. Bernal počítá, že v raketové jaderné válce zahyne 1,5 až 2,2 miliardy lidí. Nahromaděné zásoby zbraní ve světě více než dostatečně stačí na ničení všech současných středisek civilizace. Z toho vyplývá závěr, že podaří-li se bojujícím stranám využít v krátké době celé své jaderné síly, potom další průběh a výsledek války bude již předem rozhodnutý. Vojenští teoretikové tohoto směru jsou totiž ochotni počítat s tím, že světová jaderná válka, na rozdíl od první a druhé světové války, bude mít rychlý průběh.

Analýza minulých světových válek a současného rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu umožňují udělat závěry, že v budoucí světové válce značně narůstá prostorový rozmach ozbrojeného zápasu a bojovou činnost budou vést masové ozbrojené síly. Do války budou vtaženy národy celých kontinentů. Raketové jaderné zbraně a další soudobé prostředky ničení podmiňují výjimečně ničivý charakter války, což má za následek prudký růst ztrát na lidských životech jak na frontě, tak i v týlu. Zkušenosti obou světových válek svědčí dále o stálosti tendence dlouhodobého trvání války. V současných podmínkách, i když se značně zvětšily ničivé faktory zbraní, k zásadnímu zkrácení válečné činnosti nemusí dojít. Orientovat se na rychlý průběh války není tedy možné.

Stírání hranic mezi frontou a týlem

Rozvoj tohoto strategického rysu, jak to potvrzují zkušenosti dvou světových válek, byl podmíněn na jedné straně neustálou rostoucím podřízením duchovních a fyzických sil všeho lidu bojujícího státu cílům války, snahou využít v jejím zájmu celý morální potenciál a ekonomickou sílu státu, na druhé straně zavedením takových prostředků boje, které zabezpečují zničení nepřítele jak na frontě, tak i v jeho hlubokém týlu.

Vzhledem k tomu, že války se zúčastňuje velké množství obyvatelstva, posiluje se vzájemný vztah armády s ostatním lidem. Týl státu zásobuje frontu zálohami, výzbrojí, proviantem, náladami a idejemi a tak podstatně ovlivňuje bojeschopnost armády. A naopak, stav situace na frontě ovlivňuje morální duch, praceschopnost a pevnost týlu státu.

Stírání hranic mezi frontou a týlem

V první světové válce se projevovало nejen v zatažení neustálého většího množství obyvatelstva bojujících států do koloběhu války. Války se zúčastní masové armády, vybavené velkým množstvím bojové techniky. To podnítilo další rozvoj a zdokonaňování způsobů přípravy, vedení boje a operací. Válečná činnost, na rozdíl od minulých válek, se začala rozvíjet na velkém prostranství a stále hlouběji pronikat za frontu.

V první světové válce dosahovala celková délka strategických front 2500–4000 kilometrů. Několikanásobně se zvětšila i hloubka území, na kterém se vedla válka.

Hlavním prostředkem, který určoval hloubku válečné činnosti na bojištích v letech první světové války, bylo dělo-

střelectvo. K prostředkům boje, které zvětšovaly hloubku válečné činnosti, patřily také tanky.

Jestliže dělostřelectvo a tanky přispěly ke zvětšení hloubky bezprostřední bojové činnosti, potom letectvo ji přeneslo daleko do hloubky bojujících států. Možnost využít letectvo k ničení uskupení vojsk a důležitých objektů nepřítele ve značné vzdálenosti od čáry dotyku podmínila rychlý růst počtu letounů a zlepšení jejich takticko-technických parametrů.

Kvantitativní a hlavně kvalitativní růst výzbroje a vojenské techniky v letech první světové války způsobil, že bojová činnost se začala vést nejen na čáře dotyku armád, tj. bezprostředně na frontě, ale i v poměrně hlubokém týlu protistojících stran bombardováním nejdůležitějších objektů nepřítele, vysazováním námořních výsadek, ničením bojových plavidel a transportů na moři atd. V průběhu první světové války se začala projevovat tendence rozšíření válečné činnosti do značné hloubky území bojujících států. Týl začal být objektem úderů a k jeho ochraně bylo zapotřebí uskutečnit speciální opatření a vyčlenit určité síly a prostředky, jako např. PVO.

Po skončení první světové války zúčastněné státy různě zhodnotily válečnou činnost v ní. Zpracované závěry podmiňovaly další vývoj ozbrojených sil a vojensko-teoretické myšlení v období mezi světovými válkami. V té době byly vyslovovány vzájemně si odporující názory na způsoby dosažení cílů v budoucí válce, jako např. tvrzení o možnosti dosažení vítězství ve válce silami letectva nebo silami malých mechanizovaných armád. Nakonec někteří teoretikové tvrdili, že charakter války se nezmění. Avšak všichni uznali významnou úlohu nové bojové techniky.

Bylo obecně uznáno, že do budoucí války budou zavlečeny nejen masové armády, ale i celý týl, ekonomika státu a další oblasti společenského života. Proto již v míru byla věnována velká pozornost rozvoji válečného průmyslu, zemědělství, morálně politické a psychologické přípravě obyvatelstva na budoucí válku a zvýšení odolnosti týlu státu. Počítalo se s tím, že působení nepřítele, zejména jeho letectva a vzdušných výsadek, budou vystavena nejen vojska na bojišti, ale také administrativní, průmyslová, politická střediska a železniční uzly. Tím se značně zvětší přifrontové pásmo a bojová činnost se rozšíří daleko za jeho hranice, do hlubokého týlu státu.

Zároveň s těmito, pro většinu armád společnými teoretickými závěry, vedoucí

vojenští činitelé jednotlivých kapitalistických armád, zejména Německa, měli i jiné názory na charakter budoucí války.

Zkušenosti světové války široce zveřejnilo i sovětské teoretické myšlení. Význační sovětsí vojenští činitelé M. N. Tuchačevskij, A. J. Jegorov, B. M. Šapošnikov, V. K. Triandafillov a další vycházeli za závěrů první světové války, směřů rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu a z bojových zkušeností Rudé armády v občanské válce a dospěli k závěru, že budoucí válka bude mít manévrový charakter s použitím velkého množství vojenské techniky, že rychlý rozvoj nových druhů výzbroje umožní vést hluboké ničivé úder. Významným výsledkem sovětského vojenského umění v tomto období bylo rozpracování teorie hluboké útočné operace, která předpokládala současně a postupně ničení nepřítele se širokým využitím dělostřelectva, tanků, letectva, námořních sil a vzdušných výsadek vysazovaných ve velké hloubce.

Druhá světová válka překonala válku 1914—1918 v mnoha ukazatelích, které charakterizují stupeň účasti lidu a ekonomiku bojujících států k dosažení cílů války. V závislosti na rozvíjení válečné činnosti se zúčastnilo války bezmála dvakrát více států než v první světové válce. Jestliže ve válce v letech 1914—1918 obyvatelstvo států, které se aktivně podílelo na válečné činnosti, tvořilo 62 % celkového počtu obyvatel světa, pak ve válce v letech 1939—1945 se jí zúčastnilo již 4/5 všeho lidstva. O 40 milionů lidí více bylo zmobilizováno za tato léta pro ozbrojené síly než v první světové válce. Jestliže v první světové válce počet zmobilizovaného obyvatelstva bojujících států dosáhl 10 %, pak ve druhé světové válce se počet zvýšil na více než 20 %. Počet zmobilizovaných mužů v mnoha státech byl vyšší než polovina schopných vojenské služby.

Ekonomické možnosti a hospodářský život bojujících států ve větší míře než v minulé válce se podřizují cílům války. To potvrzuje i přivedení velké části pracovních záloh na válečnou výrobu.

Vybavení ozbrojených sil nejvýspějších států světa novými zbraněmi a bojovou technikou, které mají v porovnání s první světovou válkou mnohem větší dálku střelby a ničivou sílu, mělo za následek podstatné zvětšení prostorového rozmachu válečné činnosti. Jestliže ve válce 1914—1918 probíhala do hloubky území maximálně 400 km, pak ve druhé světové válce její hloubka v celé řadě případů dosahovala 2000 km.

Významný vliv na zvětšování hloubky válečné činnosti mělo letectvo. V důsledku náletů obsáhla válka ihned ze začátku i hluboké týly bojujících států.

Zvýšená dálka střelby dělostřelectva a bojové možnosti hromadně zasazených tanků umožnily několikanásobně, ve srovnání s první světovou válkou, zvětšit hloubku válečné činnosti bezprostředně na bojištích. Zvýšené bojové možnosti tanků a letectva, používaných k přímé podpoře pozemních vojsk, zvětšily tuto hloubku na desítky kilometrů.

Armádní a frontové operace vedly k rychlému přenesení válečné činnosti do operační hloubky. Např. Sovětská armáda ve Velké vlastenecké válce s úspěchem vedla strategické operace do hloubky 600 až 700 i více km.

Použití nových dalekonosných prostředků ozbrojeného zápasu v druhé světové válce názorně potvrzuje oprávněnost tendence stírání hranic mezi frontem a týlem ve světových válkách.

V soudobých podmínkách, kdy armády nejvyspělejších států mají ve výzbroji kromě klasických prostředků boje i raketové jaderné zbraně, tento strategický rys nabývá na zvláštním smyslu.

Použití raketových jaderných zbraní s ohromnou ničivou silou, smrtícím světelným zářením, pronikavou radiací a radioaktivním zamořením, může způsobit nevídané ztráty, které nelze srovnat ani s jednou dosud známou válkou. „Světový konflikt za nynějších podmínek, kdy jaderné pumy mohou v několika minutách dostihnout jakýkoli světadíl a zpusťit ohromná území, by znamenal smrt stamiliónů lidí a poklady světové civilizace i kultury by se proměnily v prach a popel.“ (Dokumenty mezinárodní porady komunistických a dělnických stran, str. 51.)

Po zavedení raketových jaderných zbraní do výzbroje v novém světě vystala otázka o úloze ekonomiky ve válce,

o ekonomickém zabezpečení ozbrojených sil a odolnosti hlubokého týlu. Jestliže v minulých válkách existovaly pro letectvo nepřítele ještě nedosažitelné prostory, ve kterých průmysl a doprava mohly nepřetržitě pracovat, pak v soudobých podmínkách mohou být i nejvzdálenější objekty ničeny raketovými jadernými údery. Proto odolnost a průřezschopnost průmyslových závodů a jiných důležitých objektů, bez ohledu na jejich hloubku rozmístění, budou závislé na jejich ochraně prostředky PVO, rozptýlení a vedení dalších opatření ochrany proti jaderným zbraním.

V těchto podmínkách roste úloha civilní obrany. Zvláště ona zabezpečuje ochranu obyvatelstva a ekonomiky států proti zbraním hromadného ničení, uskutečnění záchranných a neodkladných obnovovacích prací při odstraňování následků napadení nepřítele na teritoriu státu. V řadě imperialistických států jednotky civilní obrany, kromě těchto úkolů, plní i úkoly vedení bojové činnosti se vzdušnými výsady, diverzními skupinami nepřítele a dále s vnitřními silami odporu.

Zavedení raket jako hlavních nosičů jaderných zbraní zásadně změnilo ve světových válkách existující charakteristiky rozmachu ozbrojeného zápasu, zvětšilo prostorový ukazatel válečné činnosti na mezikontinentální rozměry. Přispělo k dalšímu stírání hranic mezi frontem a týlem. Přesto však k absolutnímu stírání těchto hranic zřejmě nedojde ani v raketové jaderné válce, tak jako nemůže dojít k stírání hranic mezi ozbrojenými silami a vším lidem. Pokud existují ozbrojené síly jako hlavní nástroj vedení války, jakkoli široce by byly zataženy do válečné činnosti národy bojujících států, hranice mezi frontem a týlem v určité míře budou existovat, budou i rozdíly ve stupni a charakteru účasti armády a lidu ve válce.

(Pokračování v příštím čísle)